

İNSAN VE GAYB

İnsan, sadece et ve kemikten meydana gelmiş bir madde yığını değildir. Mevlana'nın ifadesiyle,

"Biz, saman gibi olan bu tabiat âlemiyle örtülmüş mana deryasıyız. Cismimiz, bizim ruhumuza perde ve nikab olmuştur." (Mevlana, *Mesnevî, XII, 210*)

Nasıl ki, üzeri samanlarla örtülü bir denize bakıldığında, dıştan sadece samanlar görülür. Halbuki, samanların altında muazzam bir âlem gizlidir. Onun gibi, dıştan bakıldığında insan, bir madde yığını zannedilir. Halbuki, ceset perdesinin altında akıl, kalp, hafıza, önsezi, merak, sevgi gibi nice manevi duygular, latifeler vardır.

Akıl ve kalp, manevi âlemimizin merkezinde yer alır. Bunlardan **akıl,**

- Nuranî bir cevher,
- İlahî, kudsî defineleri, hem kâinatın binler hazinelerini açan pırlanta gibi bir anahtardır (*Şualar*)

Kalb ise,

- Hislerinin görüldüğü yer vicdan, fikirlerinin yansıdığı yer dimağ olan Rabbanî bir latife,
- Allah'a müteveccih bir telefon,
- Gayb âlemlerine karşı bir pencere,
- İnsan makinesinin merkezi ve zembereği,
- Binler âlemlerin manevi bir haritasıdır.

Aklın, ilâhî, kudsî defineleri, hem kâinatın binler hazinelerini açabilmesi için müstakîm ve münevver; kalbin, gayb âlemlerine karşı bir pencere olabilmesi için selim ve nuranî olması lazımdır. Bu özelliği gösteren akıl ve kalbler "**âlem-i gayb ve âlem-i şehadet ortasında insanî berzahlardır. İki âlemin birbiriyle temaları ve muameleleri insana nisbeten o noktalarda olmaktadır.**" (*Şualar*)

Yani, gerek istikametli ve nurlanmış akıllar, gerekse selîm ve nurlu kalpler, gayb ve şehadet âlemlerinin ortasında, insana ait geçit noktalarıdır. İnsan, akıl ve kalb vasıtasıyla bu âlemlerle temasa geçer. Mesela, kalp telefonuyla doğrudan doğruya

Allah'a muhatap olur, halini arz eder. Allah'dan kalbine ilham gelir. Aklına da, bir takım parıltılar görülür, şimşekler çakar. Günlerdir halledemediği bir meseleyi, birden aklında halledilmiş olarak bulur.

Beynimizde mercimek kadar maddî bir merkezde yer alan hafıza,

- Dimağın cebi,

- Levh-i mahfuzun bir nümuneciği,

- İnsanın dimağındaki pek büyük ve pek küçük kütüphanesi durumundadır. Bu cep olmasa, delik cebe atılan paraların düşmesi gibi, öğrenilen her şey boşa gider. Bu küçük hafıza, insanın hayat boyu okuduklarını, gördüklerini, duyduklarını, hatta hissettiklerini hatırlayabilecek kapasitededir. Cisim olarak çok küçük olmakla beraber asırlık bir ömürde öğrenilenleri arşivleyebilir.

Gayba yönelik duygularımızdan biri, ecdadımızın "**hiss-i kable'l-vuku**" dedikleri önsezi. Önsezi, herkeste az-çok vardır. Hatta hayvanlarda da vardır. Sadık rüyaların ehemmiyetli bir kısmı, önsezi türündendir. Hatta bazı insanlarda bu önsezi, hassasiyet cihetiyle kerâmet derecesine çıkar.

"Herkesin başında çok defa tekerrür ediyor ki, birisinden bahsediyorken ani kapı açılarak, tahminin fevkinde aynı adam gelir." ([Mektubat](#))

Demek bir önseziyle Rabbani latife o adamın gelmesini hisseder. Fakat aklın şuuru kuşatamadığı için, ihtiyarı dışında ondan bahsetmeye sevkeder.

Gözü kapalı bir insan, çevresini el yordamıyla görür. Gözünü açtığında ise, birden çok geniş bir çevreye muhatap olur. Demek önsezi de, adeta bir başka göz gibidir ki, maddi gözün görme alanına girmeyen şeyleri hissedebilir. Bu hissin tesiriyle, o anda yanına gelen bir kimseden bahsetmeye başlar.

Salih kişilerde ve özellikle veli olan zatlarda, bu önsezi çok daha kuvvetlidir. Böyleleri, zaman zaman, muhatabının kalbinden geçenleri söyleyebilir. Veya, bir olay daha vukua gelmeden az-çok hissedebilir.

Önsezi hayvanlarda da vardır. Deprem öncesi, kedi ve köpeklerin şehirlerden uzaklaştıkları, toplandıkları yerde garip sesler çıkardıkları, tecrübeyle bilinen gerçeklerdendir.

Sadık rüyalar da, önseziyle alakadardır. Sevindirici veya üzücü olaylar, daha meydana gelmeden bazen rüyaya yansır. Kişi, o olayla karşılaşınca rüyasını hatırlar.

Ayrıca hassas ruhlu, şeffaf kalpli, ince duygulu insanlar bir felaket öncesi kabz hali, bir sevindirici olay öncesi bast hali yaşarlar. Çoğumuzun kullandığı "içimde bir sıkıntı var" sözü, aslında meydana gelmiş veya gelecek bir üzücü olayın habercisidir. Sevindirici bir olay öncesinde ise, insan büyük bir neşe içindedir. Nerden geldiğini bilmediği bir şevk dalgası onu bürümüştür.

Önsezi bazen uzak istikbale de uzanabilir. Bediüzzaman'ın talebelerinden **Ahmet Nazif**, Bediüzzaman'ı ilk olarak 1908'de İnebolu'da görür. Birbirlerine bakışlılar. Bediüzzaman'ın keskin bakışları Ahmet Nazif'i cezbetmiştir. Bir defa gördüğü Bediüzzaman'ı unutamaz. Muhabbeti gittikçe artar. 1938'de, Bediüzzaman Kastamonu'da sürgünde iken gelir, O'na talebe olur. Bediüzzaman, bu olayı şöyle değerlendirir:

"Bazı ehl-i velayetin, ilerde talebesi olacak zatlara, daha dünyaya gelmeden, hiss-i kable'l-vukuun (önsezinin) inkişafıyla kerametkarane keşfettikleri gibi; Risale-i Nur talebelerinin mühimlerinden birkaç zât dahi, çok zaman evvel bir hiss-i kable'l-vuku ile ilerde Said ile alakadar bir surette Nur'a hizmet edeceğini hissetmişler. İşte, onların birisi de Nazif'tir." (*Kastamonu Lahikası*)

Bediüzzaman'ın zikrettiği şu olay da önseziye güzel bir misaldir:

"Bir miktardır hiç görmediğim bir tarzda, pek şiddetli bir alâka ile, çoktan görmedikleri peder-validelerine hararetli bir iştihak ile ellerine sarılmaları gibi, iki yaşından on yaşına kadar masum çocuklar, faytonla gezdiğim vakit, beni görünce aynen öyle uzaktan koşup benim ellerime sarıldıklarının ne hikmeti var, diye hayret ediyordum. Birden ihtar edildi ki:"

"Bu küçük masumlar taifesi, bir hiss-i kable'l-vuku ile ilerde Risale-i Nur ile saadeti bulacaklarını ve tehlike-i maneviyeden kurtulacaklarını, belki de içinde çokları şakird olacaklarını ve buranın maddî-manevî havasına imtizaç edemediğim için menfilere (*sürgündekilere*) serbestiyet münasebetiyle, buradan gitmemekliğim için lakayd olan büyüklerin bedeline, "bizler Nur dairesindeyiz, bizi bırakma, gitme" gibi bir mana var hissettim." ([Emirdağ Lahikası](#))

İnsan ve gayb konusunda son olarak saika ve şaika'dan bahsetmek istiyoruz. Bunlar, insandaki beş duyuya ilâveten, Bediüzzaman'ın bahsettiği iki duygudur. Bunları bir nevi, **"altıncı ve yedinci duyusu"** şeklinde mütalaa edebiliriz. Ehl-i dalalet

ve ehl-i felsefe, meşhur olmayan o duygulara, hata ederek- "**sevk-i tabîî**" (**içgüdü**) diyorlar. Haşa, içgüdü değil, belki bir çeşit fitrî ilham olarak insan ve hayvanı ilâhi kader sevk ediyor. Mesela, kedi gibi bazı hayvan gözü kör olduğu vakit, kaderin sevkiyle gider, gözüne ilaç olan bir otu bulur, gözüne sürer, iyi olur.
[\(Mektubat\)](#)

Kediyi, kendisine lazım ota sevkeden kader-i İlâhi insanı da hayat boyu değişik şeylere sevk eder. Tereddütler içinde bocaladığımız hallerde, içimizden gelen bir ses, bir nevi sevk-i İlâhidir. Çıkmazlardan bizi çıkaran, sevk-i İlâhidir. Pek çok alternatif içinde isabetli olana bizi yönlendiren, sevk-i İlâhidir. Daha önceden hiç gitmediğimiz bir şehirde, aradığımız dostumuzu yolda karşımıza çıkaran sevk-i İlâhidir...

İnsana şevk veren duygu ise, şaikadır. Araba için benzin ne ise, insan için de şevk odur. Şevkini yitirenler, yolda kalmaya mahkumdur. İşte bazan insana bir şevk dalgası gelir. Daha önce günde yirmi sayfa okuyamayan birisi, anlayarak her gün yüzlerce sayfa okumaya başlar. Bu şevkin tesiriyle, diğer duygularında tam bir uyanıklık hali meydana gelir. Rahmanî ilhamlara hassas bir alıcı özelliği kazanır. Fennî ve teknolojik keşifleri yapan ilim adamları da böyle bir şevk ve sevk dalgasının neşesi içinde buluşlarını gerçekleştirmişlerdir.